

Sumari:

- 2** **Editorial**
- 3** **De boca a orella**
- 5** **Les mil i una**
Què fa l'ANIN?
- 6** Notícia de llibres
 Per infants
- 7** Per adults
- 8** Notícies d'esdeveniments al
 voltant de la narració
 Marató de contes: Drets dels
 infants. Drets humans
- 9** Grup les 13
 4ª Marató de contes
 solidaris Medicus Mundi
- 10** "12 hores de contes" a l'Hospitalet
 de Llobregat.
 10 Guadalajara, diez años
 después
- 11** II Congrés del llibre infantil i juvenil
- 14** **Correu, obriu del correu**
 ¿Qué es un cuento?
- 15** Dracs
- 17** I per postres... un conte
 "manouche"

Edita:

Associació
de narradors i
narradors
Pg. de Santa Madrona,
s/n (Montjuïc)
08038 Barcelona

Consell de redacció:
Roser Ros, Montserrat
Solanas, Martha
Escudero, Inongo-vi-
Makomé. *Disseny gràfic:*
Jordi Palet i Puig.

Reservats tots els
drets.

La oralidad en España, hoy

Desde hace algo más de una década, la narración oral ha ido consolidándose poco a poco hasta convertirse en una realidad tanto en España como en muchos otros países de Europa. Lo que se percibía al principio como una especie de moda pasajera acabó por desembocar en algo estable, y tocamos madera para que siga así, porque con esta estabilidad, los narradores de hoy recuperamos una noble tradición del pasado y rendimos de esta manera un merecido homenaje a los millones de autores de cuentos anónimos y conocidos de todos los tiempos.

Cuando hablamos de la recuperación no queremos decir que el cuento había desaparecido. El cuento estuvo siempre presente en su tradición oral y de boca en boca en casi todos los continentes, salvo quizá en Europa, donde en los últimos tiempos permaneció encerrado en los libros... Por eso celebramos y damos la bienvenida a la oralidad por su regreso a casa.

Es verdad que ya no disponemos de los instrumentos y lugares tradicionales de antaño, como las fogatas o los patios, donde los oyentes, reunidos en torno a un/a narrador/a, escuchaban atentamente. Pero los escenarios de las cafeterías, de los cines, de las bibliotecas, de los Centros Cívicos..., así como las bombillas eléctricas, han suplido, creemos, con cierta justicia y, en acorde con los tiempos modernos, lo que utilizaron los antiguos.

Creemos que debemos sentir orgullo por el restablecimiento de un legado que sabíamos que se estaba perdiendo y que hemos logrado rescatar y vestirle con su traje de siempre aunque adaptado a la realidad de nuestro tiempo.

n

De boca a orella

De viaje por una contada de cuentos /

Una de las cosas que no me dejan de maravillarme de este oficio tan antiguo y tan moderno es la sorpresa que me llevo en cada función al sentarme en el asiento y comenzar a narrar historias. Es que este momento en que uno conecta con una especie de presente multidimensionado es una experiencia que se mueve entre el asombro y la magia, tanto para el público como para el cuentero. Es allí donde me vuelvo niño, viejo, inocente, sabio, viajero, piedra y agua al mismo tiempo, y me siento como el dueño de una nave en la que puedo llevar a toda una multitud a donde yo quiera. /

Existen momentos mágicos en todo esto: desde aquellos primeros cinco minutos de contada en el que ves al frente a una multitud de guerreros con los escudos altos, contra los que tienes que luchar. Sí, literalmente: luchar. /

Por lo general allí intento entrar con una actitud de completa vulnerabilidad, de vacío total, de guerrero pacífico, de modo que las palabras me lleguen con total sinceridad, intentando mostrar a los oyentes que vengo a bajar barreras, a establecer complicidades. Para ello, suelo utilizar el humor y la música, las anécdotas, la oralidad en su versión más pura. /

Pues sólo así puedo mostrar que todos estamos en el mismo barco, en la nave de la imaginación que se rescata noche a noche en cada contada, que contar es conversar y remendar recuerdos casi perdidos. La manera como nos narramos es la manera como vivimos. /

Luego aparece el momento de complicidad, de amistad, de risas o sorpresas colectivas, a veces llantos, de raíces que se unen por debajo de la tierra. Ya pasaron esos cinco minutos de lucha, las quijadas se suspenden, las bocas se abren, y comienza a manar una especie de humo invisible que está lleno de magia, que pasa por debajo de los asientos y las mesas y que yo no

produzco; más bien, permito que se produzca. Es algo que todavía no puedo poner en palabras: es como si nos fuéramos conectando todos, como árboles, por debajo del consciente. Todo se vuelve viaje y magia, futuro y pasado se unen, y en mi asiento paso de ser el observado a ser el observador. /

Entonces intento trenzar las historias, dejar que me lleguen las que tengan que llegar esa noche, porque estoy convencido de que las historias nos habitan cada noche, nos llegan, en una especie de visita amigable y extraña, sorpresiva. Voy tejiendo energías que pasan entre la gente, algunas rastreas y cómicas, otras densas y transformadoras, y entonces todo cabe en el escenario: canciones y rimas, cuentos de profundas simbologías, palabras que hacen reír y otras que ponen a pensar o que emocionan. /

Luego viene un momento complicado. El de los últimos cuentos. En ese instante tenemos el ego agrandado y, claro, queremos seguir haciéndonos querer en escena. Ahí es donde dejo por lo general historias más serias, de mayor carga simbólica, cuentos de esos que pueden cambiar a las personas. /

Bruno Bettelheim decía que los cuentos le dan herramientas al inconsciente de las personas para comenzar grandes cambios. /

Y luego, lo más difícil: bajarse del escenario a tiempo. Allí siempre me acuerdo de mi abuela Felisa que tenía veintitrés hijos y solía decir: " hay que saber parar... "/

En ese momento trato de recordarme siempre lo mismo: es mejor que el público salga con más ganas de escuchar y contar historias, a que se sienta cansado. Pienso que las verdaderas historias no las cuento yo. Me las cuentan justo al bajar del escenario. Entonces un viejo me dice: "... tu abuelo me recuerda a mi tía que jugaba dominó en la plaza del pueblo...", o un universitario me secretea "...yo también tengo un tío sepulturero" o... "te regalo este epitafio"... o una mujer de ojos grandes me dice: " ¿te sabes esta copla ? ". Entonces aquí me doy cuenta que logré mi objetivo: pues puedo advertir que el público se convierte, por escasos momentos en el genuino

contador de historias. El arte, en últimas, es para que la gente piense que lo difícil es muy fácil, esconder la técnica para mostrar el corazón. Como cuando los que salen de una función de baile salen bailando así no sepan, sé que logré algo que vale la pena cuando los oyentes de cuentos salen sintiéndose cuenteros por escasos momentos, en una nube maravillosa y entusiasta que se disipa lentamente. En ese momento, sólo me queda escuchar y agradecer, y ¿porqué no ? recordar una de aquellas historias para ponerla en la sala de incubar hasta que crezca y esté lista para una próxima batalla. /

Diego Parra Duque

Les mil i una

Què fa l'ANIN?

Programacions:

L'ANIN col·labora amb diferents institucions i entitats per portar a terme cicles de narració per a públic familiar i per a adults.

n **Biblioteques i Sales de lectura de Sabadell**

Els dimarts, dimecres i dijous, del setembre al juny es realitzen les sessions de "L'hora del conte" per a públic familiar a les diferents biblioteques i sales de lectura de Sabadell. Per més informació podeu trucar al telèfon d'informació ciutadana del Ajuntament de Sabadell 010.

n **Cafeteria Àgora**

Centre Cívic Sant Oleguer (c/Sol i Padrís, 93 Sabadell)

Sessions de narració per a adults, del setembre al juny, l'últim dijous de cada mes a les 9 del vespre. Per a més informació podeu trucar al telèfon 93 745 31 50

n **Casa Elizalde**

(c/València, 302 Barcelona)

Sessions de narració per a adults els dijous a les 9 del vespre. Per a més informació podeu trucar al telèfon 93 488 05 90

n **Casa Golferichs**

(Gran Via, 491 Barcelona)

Sessions de narració per a adults els dimecres a les 8,30 del vespre. Per a més informació podeu trucar al telèfon 93 323 77 90

n **Hospital de la Vall d'Hebrón**

Sessions per a públic familiar dirigides sobre tot, als nens interns. Planta oncològica infantil. Cada dilluns a les 17,30 hores

n **Harlem Jazz Club**

(c/ Comtessa de Sobradiel, 8 Barcelona). Tel: 93 310 07 55

Sessions de narració per a adults, des de l'octubre fins al juny, cada dissabte a les 9 del vespre. Per a més informació podeu consultar la cartellera dels diaris o de la revista Butxaca i la Guia del ocio.

Cursos:

n **Gener**

Curs sobre narració a càrrec de Tim Bowles i Casilda Regeiro al Museu Etnològic.

n **Març**

Curs sobre el repertori i les seves arrels culturals a càrrec de Roser Ros al Museu Etnològic.

n **Març-juny**

Curs sobre l'art d'explicar contes des de diferents cultures, la seva vessant teòrica, la importància de la veu i el paper del narrador a càrrec de Roser Ros, Martha Escudero, Cèlia Millán, Albert Estengre, Yoshi.

Altres:

n L'ANIN ha organitzat el mes de desembre de l'any passat la seva assemblea general on s'han aprovat les línies de treball per aquest any 2001.

n Els socis de l'ANIN donarem la benvinguda al solstici d'estiu amb un sopar de comiat i xerrameca el dia 30 de juny als jardins del Museu Etnològic.

Notícia de llibres

Per infants:

n **El diari de la Carlota/**

LIENAS, Gemma /
Barcelona: Empúries 2000 /

No és ficció, ni novel·la, ni un diari íntim qualsevol. És una anàlisi continuada de les situacions existents en la societat actual, on la discriminació de la dona, és a vegades molt subtil, imbuïda des de la infància i d'una crueltat extrema en alguns països./

De fet, és un treball d'observació i reflexió d'una adolescent, i se'ns fa difícil interrompre'n la lectura, tant pel tema, força enriquit amb detalls, com pel to lleuger i col·loquial, propi d'una adolescent, que obre els ulls al valor social de la dona i a les actituds i costums establerts al seu entorn. Cal afegir-hi un altre qualificatiu: amable, sense violència. I és distret i entretingut, però crec que el tema és massa seriós per posar èmfasi en la seva amenitat. /

En les pàgines finals hi ha un vocabulari que aclareix alguns conceptes i mots. En el text algun barbarisme... /

Aquesta obra ha estat traduïda a diverses llengües: castellà, basc, portuguès, alemany, italià, etc./

Es recomana la lectura d'aquest llibre. Encara potser hi descobrirem aspectes en els quals "no havíem caigut" i ara les veurem amb les "ulleres liles".... /

Montserrat

Solanas

n **Tabola a la teulada/**

TOWSON, Hazel (trad. Meritxell Pujol)/ Barcelona: Barcanova, 2001
Sopa de Llibres (8 anys)/

Aventura d'en Harry, un nen vegetarià, que no satisfà les aspiracions paternals, ni pel físic ni per la seva afeció a la fotografia. En Harry i el seu amic Rashid, sense proposar-ho es troben enxarxats en una història de lladres, i el fet de ser Harris prim, i ser fotògraf, fan del noi i del seu amic uns herois.../

En un llenguatge fluïd i acurat, la senzilla història ens introdueix el tema de les identitats: la personal d'en Harry, no acceptat pel pare, i la dels seus amics en Rashid i una noia gitana que se'ls uneix en l'aventura de "lladres i serenos". /

Montserrat

Solanas

n **Quants tràfecs per un coixí.../**

SALES, Gemma (text i il·lustracions)/ Madrid: Alfaguara, 2000/

Un coixí que s'infla, s'infla... i s'enlaira amb un nen adormit al damunt. Quin misteri, quina màgia l'empeny? Cal la saviesa i curiositat d'un investigador, amic de l'avi, per esbrinar-ne la causa. /

Trifulgues divertides amb un coixí que cal retenir i lligar. Comicitat, intriga. Imaginació. Història dedicada a infants a partir de 8 anys., Hi tenen presència la família, les noves tecnologies, uns avis acollidors, i el misteri -en paral·lel- del coixí inflat a la ciutat i els pneumàtics desinflat al poble dels avis, uns fets coincidents que brinden solució fàcil i còmica al misteri. Més, el breu enfrontament d'un nen amb els propis somnis /

Montserrat

Solanas

Notícia de llibres

Per grans:

n Arte y trama en el cuento indígena
/

MONTEMAYOR, Carlos
México,/Fondo de Cultura
Económica, 1998/

Cuando nos planteamos enriquecer nuestro repertorio de narradores con cuentos de otras culturas nos encontramos frecuentemente con ciertas dificultades para comprender el sentido de aquellos relatos que están sustentados por referentes culturales diferentes a los nuestros. Generalmente nos vemos en la necesidad de "adaptar" aquellos relatos a nuestro imaginario. Pero ¿comprendemos en verdad aquellas historias? Al momento de adaptar ¿no estaremos desvirtuando el sentido y el significado de los personajes y de sus acciones? ¿Sabemos de qué estamos hablando realmente?/

Este libro, Arte y trama en el cuento indígena, propone una clasificación para el análisis de mitos, cuentos y relatos en los que se mezclan la tradición prehispánica de los pueblos de México con las aportaciones coloniales, que arrastran la tradición de cuentos indoeuropeos, más la tradición negroafricana de los esclavos llevados al Nuevo Mundo./

Haciendo mención, de una manera clara y sintética, de la clasificación propuesta por Stith Thomson de los cuentos indoeuropeos, Carlos Montemayor propone esta otra, llamada por él "elemental", para el análisis y comprensión de los cuentos de las culturas indígenas de México./

"Al suponer que todos los pueblos atraviesan por los mismos estadios de evolución y que se dirigen en la misma dirección de la civilización occidental, se consideran "primitivos" a los pueblos que se alejan del paradigma de la cultura occidental y de esta manera se ponen en un mismo saco las narraciones, creencias o prácticas de los "pueblos

primitivos" de América, África o Australia"./

Creo que este libro es una excelente herramienta de reflexión y análisis y que nos brinda la posibilidad de entrar en otros imaginarios./

Martha Escudero

n La bruja debe morir/

CASHDAN, Sheldon/
Madrid: Debate, 2000
(Temas de hoy) /

"Llegir pot fer perdre l'escriure" Aquesta és una dita que, d'un temps ençà, sobretot des que he trobat LA BRUJA DEBE MORIR, em sembla que se'm podria aplicar. Cada vegada m'agrada menys explicar contes. Bé, no és pas que no m'agradi, el que passa és que cada vegada tinc més ganes de parlar de contes que d'explicar-los, i vet aquí allò de que "el llegir em fa perdre l'escriure" (entenent per escriure el fet d'explicar)./

He observat que cada vegada que explico un conte m'hi estic més estona que la vegada anterior, i no és pas que l'allargui inventant-me res (bé... sí... És veritat que alguna vegada hi he posat cullerada però ..., ha estat sense voler!). Com més va més em costa no aturar-me en moments concrets del conte, per fer-hi una "reflexió". /

Al començament, aquests "moments" formaven una part del conte sense cridar l'atenció i senzillament els explicava. De mica en mica, sense voler, aquells "moments" han anat qüestionant, sobretot a personatges i, com aquell que res, al mig del conte surt la "pregunta-reflexió-comentari" (com per exemple : i com es que la Bella Adormida no es va despertar fins que un desconegut no la va besar? Era realment bruixa qui la va fer dormir o era senzillament algú que, veient que havia sortit una mica bleda, va endevinar que qualsevol cosa la venceria?)/

LA BRUJA DEBE MORIR és un llibre, escrit per un psicòleg, que tracta de tot això i que sembla que ho vol aclarir. D'una manera divertida, parla de bulfimia

i de dietes, del personatge de la mare, de la soledat, de l'amor, del sexe, de diners, de pecats, ... i tot, és clar, aplicat als contes. És per això que m'ha seduït i també és per això que en parlo i que aviso./

ATENCIÓ!!! Com que aquest llibre és més interessant pel que explica dels contes que pels contes que explica, s'ha d'anar amb molta precaució no fos cas que "llegir-lo fes perdre l'escriure"/

Albert Estengre

Notícia d'esdeveniments al voltant de la narració

l marató de contes: drets dels infants, drets humans/

El 4 d'abril d'aquesta primavera del 2001 s'ha realitzat, organitzat pel Seminari Permanent d'Educadors/es per la Pau de la Facultat de Formació del Professorat (SPEP), una experiència nova en el Campus de la Vall d'Hebron de la Universitat de Barcelona. /

Una experiència que durant deu hores, de 9 a 19h, ompli l'espai del Teatre del Campus i l'impregnà de veus, personatges, històries, paisatges, vivències i experiències en el món de la fantasia, conreades per grans dosis d'imaginació que portaren a les persones que hi participaren a descobrir, conèixer o reconèixer mil i un mons./

Foren unes vivències acaroades per les veus de persones que estimen els contes i que els fan estimar, els valoren i els fan valorar, en viuen i en conviden a viure, en saben i en comparteixen, en creen i n'ajuden a recrear i crear de nous. /

Varen passar de puntetes, com a cavall de la seva veu, artistes de la música com Miquel Pujadó i Toni Subirana i artistes de la paraula com: Jaume Barri, Roser Ros, Numancia Rojas, Albert Estrengre, Ignasi Roda, Anna Parreño, Ara va de bo i la Penya Conta-Contes del SPEP amb l'entusiasme i l'expressió als ulls,

als cossos, a les veus i als silencis de Marta Martori, Joan Lorenzo, Isabel Rodriguez, Joan Mulero, Laia Creixell, Roser Galindo, Herminia Pleguezuelos, Verònica Montes i Jordi Sans./

I les varen acompanyar i escoltar moltes persones, des de 4 anys a 4 vegades 20 o més. Nens i nenes de Llars d'Infants i d'escoles de Primària, nois i noies de Secundària, joves universitaris del Campus i de fora, alumnes d'escoles d'adults i avis i avies de les Llars Mundet./

Tal com anaren passant les hores els espectadors anaven creixent en edat i decreixent en quantitat. Les primeres hores del matí estava ple de gom a gom amb persones segudes per terra. Cap al migdia estava gairebé ple. A primera hora de la tarda estava poc ple, a mitja tarda es va animar i a la darrera hora la tarda es va anar esmorteint. Però això sí, el marató va arribar a aconseguir el seu objectiu: convidar totes les edats a participar en una trobada a l'entorn d'un món, els dels contes, el de la narració oral que no és exclusiu de cap edat ni condició concreta i que no pot desaparèixer mai. Al menys mentre quedi una persona que recordi que: "Hi havia una vegada..." /

I a recordar que, com s'ha dit milers de vegades, sovint la realitat supera la ficció. /

Les històries que narren els contes malauradament són massa sovint inspirades en casos viscuts per infants en més d'un racó del món./

Tot i així potser cal que, abans d'acabar, expliquem la raó per la qual hem iniciat aquesta experiència sota el nom de Marató de contes: Drets dels Infants, Drets Humans. /

Emprem la paraula Marató, no com un espai competitiu on cadascú aspira, al preu que sigui, a ser el guanyador. Ho és en quan pretén ser un espai on passaran moltes persones, amants del contes i convençudes de que compartint les seves veus, poden aconseguir que siguin més fortes davant la temàtica on s'emmarca l'acte: Drets dels Infants, Drets Humans. Així serà com no hi haurà guanyadors i perdedors: Tots i totes ben segur que hi sortirem guanyant. I, com

no, les persones en nom de les quals deixem sentir les nostres veus./

Hi ha qui a dit que els contes contenen la màgia de presentar-nos un passat com si fos recent, proper. I aquesta màgia ho és tot: és el desig de l'infant per conèixer el món, de saber com està organitzat. Per al jove és la possibilitat d'acomodar la seva fantasia a uns personatges que es comporten com a ell li agradaria actuar si tot fos d'un altra manera. I per a la persona adulta és la possibilitat de recrear un passat, de retrobar els engranatges que descobrí d'infant i de reconèixer aquest camí vers la saviesa i la bellesa tants cops oblidades en els afanys del dia a dia./

Explicar contes és un goig tant per a la persona que narra com per a la que escolta. Els contes agraden a tothom, grans i petits, pel lligam de comunicació i d'afecte que estableixen entre les dues parts i també per l'atractiu que té tota història desconeguda encara que sovint sigui intuïda. Qui explica contes mai no se'n va de buit. Sempre l'acompanyen les cares, les mirades, els gestos, els somriures i l'agraïment de les persones amb les que ha compartit la seva veu./

Gràcies a tothom i fins al proper Marató!/
Carme Romia/

Coordinadora del
SPEP i de la Penya
Conta-Contes/

Grup "Les tretze"/

Formació del Grup: Fa uns mesos, a continuació d'un curs sobre la narració oral impartit per en Tim i la Casilda i una vetllada al local Harlem-jazz, sorgí dins del grup la proposta de reunir-se un cop al mes, a Can Butjosa, un Centre Cultural de Parets del Vallès.

L'oferiment del local el va fer la Mar i s'acceptà de bon grat encara que en aquell moment no tenien cap propòsit definit. A partir d'aquell moment, el grup s'ha reunit cada segon dissabte de mes i han explicat contes./

Com a grup Les Tretze ja han organitzat a Parets del Vallès un dia de contes, a la tarda per a infants i a la nit per a adults.

Continuen reunint-se cada segon dissabte de mes, a les cinc de la tarda, per explicar i tractar el tema dels contes. El grup és obert a tothom que vulgui afegir-s'hi./

Ens informen que el proper dia 9 de juny es trobaran a la Plaça del Rei, a Barcelona, a les /

4ª Marató de contes solidaris de Medicus Mundi/

Realitzada el dia 21 d'abril, a la Plaça del Rei, a Barcelona./

Els resultats d'aquesta nova Marató han satisfet molt els organitzadors, que van comptar amb una alta assistència de públic (unes cinc mil persones, entre elles dos mil infants que, com Medicus Mundi expressa "van gaudir de prop de seixanta narradors i narradores de casa nostra i de fora, i van ser obsequiats amb llibres i globus"./

També van ser presents a la Marató personatges públics i mitjans de comunicació (premsa, ràdio i televisió) i l'emissora COPE va realitzar un programa especial per transmetre un conte des de cada una de les ciutats que organitzaven la Marató./

Medicus Mundi agraeix el suport rebut de tantes persones i entitats diverses, el detall total de les quals es troba en un informe que ens han fet arribar. Manifesten la seva intenció de repetir una nova marató el proper any./

"12 hores de contes" a l'Hospitalet de Llobregat. 20 d'abril./

Enguany les 12 HORES han canviat de dia de la setmana i d'espai. Sempre s'havien celebrat a l'Auditori Barrades, que es troba a la Rambla Just Oliveras, i en dissabte. Aquest any s'han fet a la recentment inaugurada Biblioteca Central Tecla Sala, i en divendres. /

Durant tot el matí es van succeir els grups d'infants de les escoles que van gaudir no només dels contes sinó de l'atractiva decoració introduïda a la sala, molt adient a l'activitat. A la tarda la mainada assistent va venir acompanyada pels pares./

A la nit els contes eren per als adults. Malgrat una forta pluja, la sala, que no era la mateixa dels infants, es va omplir amb un públic fidel de la ciutat i de tota la rodalia i els narradors foren molt apreciats i ben acollides les narracions, que en total van ser més les contades de viva veu que les llegides. /

La valoració dels presentadors va ser positiva en general, ja que, -remarcaren- "els narradors cada vegada s'ho preparen més" /

Els organitzadors expressen la seva satisfacció, ja que, malgrat els canvis introduïts, d'espai i de dia, l'activitat va repetir un gran èxit. Satisfacció que també han expressat els assistents, petits o grans. /

Guadalajara, diez años después/

Maratón de cuentos de Guadalajara. 14, 15, 16 y 17 de junio de 2001/

En 1992 se realizó el primer maratón de cuentos de Guadalajara organizado por la Biblioteca Pública. Hoy, como lo comentan los organizadores, Guadalajara se ha convertido en La ciudad de los cuentos y el maratón en "una importante manifestación cultural que se conoce en todo el país". El entusiasmo de los organizadores y la respuesta del público ha propiciado que el maratón no se quede solo en el patio del Palacio del Infantado, sino que se extienda con sesiones en los pueblos de la provincia, en hospitales, con talleres para niños y grandes, con animación de calle y con exposiciones y otros maratones paralelos, como el maratón de música que este año tiene su primera edición ./

Hace cinco años los organizadores vieron la necesidad de abrir un espacio para que los narradores pudieran realizar sesiones completas, de una hora de duración. Y así nació el Festival de Narración Oral que se realiza paralelamente al maratón./

Para esta edición, en su décimo aniversario, el maratón se ha enriquecido con el primer Congreso Europeo de Narración Oral. Con el apoyo del programa Cultura 2000 de la Unión Europea, se han podido reunir narradores de todos los países que integran la unión para, en conferencias y mesas redondas, "reflexionar sobre el estado actual de la oralidad en Europa y en el mundo"./

El maratón de Guadalajara se realiza cada año en el mes de junio. Para más información los teléfonos de la Biblioteca Pública son:/

949 21 24 13 y 949 21 17 87/

dirección electrónica:/

maratondecuentos@1001eu.com/

II congrès del llibre infantil i juvenil/

Celebrat a Vilafranca del Penedès els dies 18, 19 i 20 de maig del 2001/

Organitzat per l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana/

A la Sala de Sessions de l'Ajuntament de Vilafranca, l'escriptor Josep Vallverdú, President d'Honor del Congrés, presentà una ponència inaugural on destacà els reptes de les noves tecnologies que situen aquest II Congrés de cara a l'exterior. Un refrigeri ofert per l'Ajuntament i la projecció de la pel·lícula "The Island on Bird Street", van cloure les activitats del primer dia del Congrés./

El dissabte dia 19 es van iniciar les sessions de debats. L'escriptor Uri Olev va llegir-nos la seva ponència en hebreu, que els assistents vam poder seguir en la traducció catalana. La pel·lícula projectada la nit anterior està basada en la novel·la de Uri Olev fruit de les seves vivències infantils al ghetto de Varsòvia

durant la invasió nazi. El col·loqui posterior girà entorn la creació literària que les situacions adverses no estimulen si no hi ha talent, tot i que els records de vivències intenses, sobretot en la infància, fan un pòsit valuós per a l'escriptor adult./

La segona part del matí es formà una taula de debat on diverses persones del món literari i editor, van referir-se a la "projecció internacional de la literatura infantil i juvenil catalana". El predomini de la literatura anglo-saxona que compta amb un màrqueting fabulós; les dificultats de la llengua catalana a València, la manca de suport, la importància que té en la venda de l'obra, l'interès que el tema desperti en el lector potencial... foren les qüestions comentades a la taula. En les intervencions posteriors es comenta la necessitat d'una acció conjunta i de la promoció literària./

A la tarda la ponència a càrrec de Caterina Valriu, presentada per Teresa Duran, tractà de la influència dels clàssics universals en la literatura infantil i juvenil. Tot seguit la II Taula de Debat amb representants de biblioteques estrangeres, van explicar-nos el funcionament de les respectives biblioteques i la difusió de la lectura. Francesc Delgado moderà el debat. Una nota destacada va ser la remarca de la manca d'interès en la lectura en els adolescents a partir de 12 anys i fins als 16./

Un sopar col·lectiu a l'hotel Pere III assenyalà el final del dia. Abans però, es va llegir una acta del II Congrés per la que es demana més suport institucional per a la nostra literatura, acta que l'A.E.L.C. farà arribar a l'autoritat competent. /

El darrer dia, diumenge dia 20, la tercera ponència anà a càrrec de Lola Casas, mestra i escriptora que ens acostà molt especialment a Roald Dahl, en les seves facetes personal i professional. Es va referir també a l'adaptació al cinema de les obres de Roald Dahl. En les anàlisis de l'obra i els seus personatges, va intercalar anècdotes sobre el genial escriptor que defensava per damunt de tot el dret dels febles i s'enfrontava a la injustícia. La ponència resultà molt atractiva i interessant, viva i trepidant.

Lola Casas ha escrit un llibre entorn Roald Dahl que ens fou lliurat per l'organització. /

Llegida l'acta del congrés, es formà la III Taula de Debat, entorn de l'adaptació al cinema, el teatre i la televisió, de la literatura infantil i juvenil. Hi van intervenir guionistes, directors i productors, que ens van explicar com s'adaptava el llibre a la imatge, i van justificar la necessitat d'introduir alguna variació del text. /

L'organització, l'acollida de Vilafranca, les atencions rebudes, tot va ser motiu d'elogi. Han estat uns dies intensos, de treball i d'emoció, submergits en temes de gran interès, reencontres amb amics i coneixences, i, finalment, l'esperança i la il·lusió d'haver fet un pas més endavant en el coneixement d'un camp i uns temes que estimem./

Conclusions del II congrés de literatura infantil i juvenil catalana: a favor de la lectura/

Els assistents al II Congrés de Literatura Infantil i Juvenil Catalana, celebrat a Vilafranca del Penedès, del 18 al 20 de maig del 2001, han acordat per unanimitat les següents conclusions:/

En primer lloc, celebrem les intencions del govern espanyol per fomentar la lectura ./

També constatem amb preocupació com aquestes intencions, en el passat, s'han materialitzat bàsicament en campanyes publicitàries. Entenem alhora que descobrir el lector que tothom duu a dins i potenciar aquesta descoberta és una cosa que no es pot fer sense involucrar-hi els diferents col·lectius relacionats amb la lectura./

El II Congrés ha adoptat com un dels seus temes el coneixement de les campanyes de lectura portades a terme per d'altres països occidentals. En aquesta direcció, els assistents han constatat el fet que als països de llengua catalana i a Espanya en general s'estan portant a terme moltes iniciatives en aquesta direcció que coincideixen amb les que ja es fan a fora. Existeix, però, una diferència cabdal: mentre a l'estranger les campanyes de lectura

parteixen d'un finançament institucional permanent i ben coordinat, en el nostre cas depenen del voluntarisme de les persones que les dirigeixen./

En aquest sentit demanem a aquells que administren els fons públics una major coordinació i integració de les campanyes existents. /

Les biblioteques, per exemple, ja fa temps que porten a terme activitats de potenciació de la lectura a través de contadors de contes. Aquestes activitats tot sovint no reben un finançament adequat. Un dels pilars fonamentals de la lectura, la biblioteca escolar, no acostuma a gaudir d'un professional que l'atengui, i quan el té l'han de pagar les associacions de pares.../

Existeixen també alguns exemples de biblioteques especialitzades en literatura infantil i juvenil, que duen a terme campanyes en solitari amb educadors, assistents socials, centres sanitaris, sense pràcticament cap suport institucional. Per potenciar la lectura és urgent generalitzar aquestes biblioteques i finançar-les adequadament. En el camp escolar constatem a tota Europa una davallada de la lectura entre els 12 i els 16 anys./

Cal potenciar les trobades entre ensenyats i l'intercanvi d'experiències per buscar solucions a aquesta situació greu. /

En aquest sentit fóra molt útil cofinançar amb les institucions i col·legis professionals existents trobades permanents que analitzin les transformacions constants de les preferències dels lectors infants i joves i permetin als ensenyants d'adequar-s'hi correctament./

En el camp dels premis de lectors, tornem a constatar-ne l'existència també al nostre país. Cal proporcionar una bona sortida mediàtica a aquests premis abans de gastar grans sumes de diners en anuncis publicitaris./

Existeixen, a la vegada, campanyes de lectura familiar dutes a terme al Regne Unit que convé conèixer i adaptar al cas català i a l'espanyol. El Regne Unit també ha estat pioner en iniciatives de lectura dutes a terme a través dels sistemes de salut pública que no són cares i podrien adaptar-se al nostre

entorn. Els alemanys també han creat una fira del llibre no comercial, la d'Oldenburg, que està ajudant a la difusió de la lectura. Cal incentivar la creació de fires semblants./

El sistema potent de biblioteques públiques nord-americà gaudeix d'una bona difusió de les seves llistes de lectura i fins i tot n'elabora d'estiu amb un bon seguiment per part dels lectors. /

Aquí també convé aixoplugar amb un finançament més adequat l'elaboració d'aquestes llistes i catàlegs./

Observem una pèrdua progressiva d'espais de difusió de la Literatura Infantil i Juvenil. Cal que els mitjans de comunicació en contemplin la difusió. I que l'administració incentivi aquestes iniciatives per combatre'n la invisibilitat./

Finalment, hem de destacar algunes campanyes de trobades entre autors i lectors a biblioteques (Campanya Al vostre gust) i a escoles i instituts (Campanya Itineraris de Lectura), totes dues creades per la Institució de les Lletres Catalanes. Aquestes campanyes han donat bons resultats, però es troben limitades a recursos públics exigus./

Convé institucionalitzar campanyes de lectura i trobades amb autors de forma permanent i més dotada, de manera que puguin integrar un ventall més ampli d'autors, d'escoles, de biblioteques i clubs de lectura. És imprescindible que l'administració creï fons públics permanents per a la difusió de la lectura i no solament campanyes puntuals./

Els congressistes reclamem, per tant, una major atenció a tot el que ja s'està fent. Ens trobem en un moment històric nou en el qual aquest país és prou madur i té gent amb prou iniciativa i prou nivell per afrontar aquest repte. Només a través del diàleg i l'atenció a tots aquells que estimen i fan estimar la lectura podem fer créixer el nombre de ciutadans que descobreixin el plaer intens i perdurable que proporciona un bon llibre./

*Vilafranca del
Penedès, / 20 de
maig del 2001*

n

Correu, obriu el correu

¿Qué es un cuento? /

Ésta es la pregunta que constantemente yo me hago y al mismo tiempo yo os hago./

¿Qué es un cuento? Si bien es cierto que las definiciones abundan, no es menos cierto que entre ellas se contradicen./

La definición más corta acerca de qué es un cuento es aquella fórmula que un cuento es un NLS-O2E= NO LO SE.../

Pero lejos de contentarme con esta definición, he seguido buscando nuevas respuestas a mi eterna pregunta y así he encontrado que un cuento puede ser una novela breve; pero si es novela no es cuento y si es cuento no es novela, y si es breve ¿por qué Cervantes habla de su libro El Quijote diciendo que se trata de un cuento? (¿¿?!), seguramente son misterios de la literatura., pero si hablamos de literatura ¿no deberíamos hablar con propiedad de los géneros literarios? Y no definir un género con otro género o subgénero?/

Suerte que la tradición oral popular, que es mucho más simple y sencilla que la literaria, habla del cuento diciendo que se trata de un relato simple y llano contado de unos a otros. Pero ahora pregunto yo: ¿y si el relato es cantado y no contado, sigue siendo un cuento? A lo mejor es un cantar y si está inspirado en reyes y príncipes, seguramente pase a denominarse cantar de gesta y no cuento con lo que, a fin de cuentas, tenemos una historia con música y no un cuento musical; aunque podría tratarse de una troba o algún romance, con lo cual caemos en la siempre polémica clasificación literaria.../

...Y otra vez vuelta a empezar, libros y más libros, preguntas y respuestas, cuanto más leo sobre qué es un cuento más me descuento entre las muchas y diversas definiciones./

Pero esta vez, sí, esta vez voy decidido a encontrar una definición a mi pregunta. Y así, entre otras muchas hago criba y selección y elijo estas dos:

Un cuento es/

A) una obra de arte desconectada a veces de la realidad/

B) es un objeto lingüístico cerrado (con principio y final) referido a una acción pretérita (pretérito indefinido o imperfecto) y donde el narrador utiliza la tercera persona./

Pero entonces, si no cumple alguno de estos requisitos, ¿ya no es un cuento? Creo que tampoco me convencen estas definiciones, así que opto por no leer tanto y formular yo mi propia definición acerca de qué es un cuento.../

¿Qué es un cuento? (según MUSSENNACITU) un camino que está tan lejos como cerca de alguna parte. En este camino los sueños se cumplen porque el tiempo es relativo...si cierras los ojos y escuchas el viento, él te transportará donde desees, pues la magia se lleva dentro y es ese viento (brisa, suspiro, aliento, tornado, bostezo) quien la saca del interior en forma de palabras o sonidos que cobran vida propia y dan existencia a nuevos mundos./

..Y a mitad del todo o de la nada es cuando te preguntas: ¿soñar para qué? Y alguien responde: soñar para vivir. Y es que resulta que a fin de cuentas y cuentos no podemos estar los humanos más de dos días sin soñar. Solamente en el mundo de los cuentos se puede no soñar porque allí ya "la vida es sueño" (Calderón de la Barca), mientras que aquí en el mundo real, a veces "la vida es una barca" (Calderón de la Mierda)./

Conclusión: el cuento son palabras, sonidos y viento/

Contar = servir = vivir = soñar = amar = vida/

Y ¿qué es la vida? ¿Quiénes somos? ¿Dónde vamos? ¿De dónde venimos? Todo esto y mucho más en el próximo cuento./

Pues bien, con esto contesto por lo que a mi respecta ¿qué es un cuento? Aunque después de tantas lecturas y divagaciones, tal vez un cuento sea un NLS-O2E./

Mientras tanto que cada uno siga preguntándose qué es un cuento./

*EI MUSSENNACITO
/de les Terres de
Llevant*

Dracs/

Modestament, però amb entusiasme, he volgut comentar per a la revista d'ANIN alguns aspectes del Drac fascinant, tan important en el nostre folklore i literatura. No he esgotat el tema, per protegir el lector, el qual, si se sent estimulat per una curiositat semblant a la meua, serà el premi a aquest modest treball. Si ja ho estava, d'encuriosit, potser entendrà perquè el Drac m'ha seduït tan profundament. /

El Drac, un monstre mitològic maligne, va ser en principi una serp que amb el temps va adquirir la figura que coneixem, gran boca sempre oberta, enorme llengua i gran dentadura esmolada. Per les narius llença foc i fum, i el seu alè pot provocar pestes i calamitats. Resumint, els Dracs poden causar a la terra, a l'aire i al mar tota mena de mals i desastres. /

La Gran Bèstia, o el Drac, ja és citada en l'Antic Testament com la gran embaucadora al servei de Satanàs, un interès que creix a mesura que hom es va endinsant en el mite i el reviu en nombroses històries de gairebé tot arreu del món. Gosaria dir, que en l'apropament neix una certa comprensió d'aspectes del drac i -si m'és permesa la llicència- un punt de simpatia. Potser sí que en el nostre alter ego també alena un petit drac.../

El mes d'abril de cada any reviu el drac que Sant Jordi va matar, i que també, cada any, torna a matar. I gairebé sap greu... Consola saber que, segons la llegenda culta, no el va matar, sinó que el va amansir, però per raons d'ètica cristiana, la versió més cruenta és la popular de la seva mort. Una altra versió ens diu que els Dracs són immortals. I encara que els matin i els esquarterin, els trossos tornen a unir-se i formar novament el cos que reviu. /

Malgrat la mala fama dominant de ser enemics dels déus i dels homes, potser no tots els dracs són dolents ni volen destruir-ho tot, i, a més, molts dracs tenen actituds i aptituds intel·lectuals que

ens els fan grats: els agrada la poesia, la música, els enigmes... inventen endevinalles. Estimen les coses belles, les pedres precioses, les joies, i les donzelles. Tot comprensible per a l'ésser humà. Estan afamats i devoren. Qui no s'afarta -si pot- quan té fam? Els dracs potser devoren massa. Tenen massa fam. Però cal tenir en compte la seva corpulència. /

Per altra banda, ¿hi ha hagut algú que en veure una d'aquestes bestialtes hagi intentat dialogar-hi en comptes d'intentar destruir-lo tot seguit, de vegades sense altre motiu sinó la por? En una ocasió vaig llegir que una donzella, semblant a Xahrasad, aconseguí seduir el drac amb la seva veu i la seva poesia. /

Per la seva simbòlica figura maligna, Diable o Leviatan, els herois han lluitat contra el drac i l'han destruït. Però el drac també és un mag, i és servidor del Mal, però pot ser servidor del Bé i la Veritat, i en definitiva, pot ser amic de l'home. És astut i, segur de la seva força, el ludeix les trampes que l'home, el seu enemic instintiu, li para. Amb la seva màgia el drac manipula la natura, que estima, i mai no desequilibra. /

Quan pren forma humana, cosa que li és possible, és un virtuós dels instruments de corda i del cant, amb veu de baix o baríton. També recita poesia i sedueix els oients./

En l'Edat Mitjana els trobadors que guanyaven en competicions poètiques.. no serien dracs convertits en homes? /

Hi ha diverses menes de dracs: terrestres, aeris, aquàtics i amfibis. Per la classe d'escates que llueixen al llom se'n coneix la natura: benigne, sociable, altiva i règia, -que és vinculada als déus,- o seductors i malignes. /

En heràldica i en història figuren els dracs. El drac alat, de grans ales, mig cos de perfil, servia de cimera a l'elm dels reis catalans. Se'l troba representat en els segells i els escuts reials. Els romans el duien com ensenya de l'exèrcit, els pirates nòrdics en els escuts i la proa dels vaixells. El Drac era el guardià de tresors en les llegendes germàniques./

Mereix menció especial el drac xinès, també el primer en la mitologia oriental i molt representat en la vida xinesa on

n

no és considerat com el ser maligne que el cavaller mata en les llegendes d'Occident. El Drac xinès és el creador de les línies invisibles que travessen la terra, les artèries a través de les quals flueixen les forces naturals. És un ésser benigne, símbol de poder. Un protector benigne, de bon caràcter, tot i que si l'envaïa una rauxa d'ira, estimulada per alguna circumstància injusta, la seva fúria provocava tempestes i riudes. Els xinesos el respectaven i estimaven./

En la mitologia xinesa el Drac és l'animal més impressionant, el símbol més poderós i important del principi mascle (iang), i símbol, també, de l'emperador de la Xina. El drac xinès no treia foc per les narius, sinó núvols, ja que l'aigua era el seu element. Controlava la pluja i l'aigua dels rius, dels llacs i dels torrents. Cada llac tenia el seu drac guardià./

La seva figura s'ha representat amb diverses característiques corporals d'altres animals: cap de camell, orelles de vaca, coll de serp, urpes d'àliga, potes de tigre... És el personatge principal en les festes populars, i té presència periòdica en el calendari xinès. El darrer any del Drac fou el 2.000, i existeix la creença que els nascuts en els anys del Drac desborden salut, vitalitat i activitat. Són perfeccionistes, impetuosos i entusiastes. Caràcters difícils però vellesa feliç. /

En l'aspecte que més ens interessa el Drac, és allà on intervé en el nostre camp: el conte i la llegenda. Un camp que és molt extens ja que la llegenda del drac vençut pel cavaller, - sovint el cavaller Sant Jordi que es conta en alguns indrets d'Europa (Irlanda, Bretanya, Itàlia..) -, figura en totes les mitologies sota una o altra forma. /

A Catalunya hi ha diverses "coves del Drac", testimonis (?) de l'habitable dels dracs de les llegendes: de Montblanc, de Vilardell, el drac de Banyoles, el drac de Sant Llorenç, el drac de Vic, dracs de set caps, de tres caps.... /

En temps molt antics, abans de Crist, el rei Nabucodonosor visitava un vell drac, Tannin, de qui escoltava els savis consells fins que Daniel, va demostrar la falsedat de Tannin que pretenia ser un déu immortal. A la vora de Delfos,

Síbaris, el drac femella, devorava el millor de la joventut masculina, fins ser morta per Euríbatos. Jason, és un altre heroi que venç el drac i li roba el vellò d'or. Perseu, fill de Zeus, damunt de Pegàs, el cavall alat, venç el Drac que vol devorar la bella Andròmeda. Heracles s'endú les pomes d'or que guarda un Drac en el jardí de les Hespèrides. /

I així podríem seguir citant fragments en la llegenda on el Drac és l'enemic que es destrueix, però segons certa versió, -segons he citat més amunt-, els Dracs són immortals, invencibles, i la seva mort és un simulacre, ja que es recomposen i fins i tot aquesta recomposició justifica els dracs de tres o set caps. Una teoria sorprenent, per altra banda, assenyala que els dracs emigraren a Mart a finals de l'època renaixentista. /

*Montserrat
Solanas*

Bibliografia:

El Llibre de la Por

DURAN, T., PIÈROLA, M., MONCLÚS, J
Barcelona: Alter Pirene, 1991

El Gran Libro del Dragón

SANT, Montse
Barcelona: Timun Mas, 1991

Mitologia Xinesa - Dracs, déus i esperits

TAO TAO Liu SANDERS (Trad. Miquel Martines) Barcelona: Barcanova, 1985

Els entremesos 1^a.part "Bestiaris"

FONTANALS, Blai
Quadern núm. 4- Ex.163. Escola
Grallers de Sitges -Festa Major 1984

Costumari Català - El curs de l'any

Vol.III, p.25

AMADES, Joan
Barcelona: Salvat i 62, 1983.

Monstruos y Animales Mitológicos

II. Armand Muntés

SCHNITZER, Rita
Madrid: Elfos, 1986

I per postres...

Un conte manouche/

(de la tradició oral gitana del Sud de França, recollit per Joseph Valet –versió en català partint del francès a càrrec de Roser Ros)/

L'ocell de la cua verda/

Una vegada hi havia un home i una dona que no tenien res de res, només una petita cabana. I ell deia sempre:/

–Donaria la meva ànima al diable per tal de poder tenir alguna cosa!./

Però la seva dona li retreia:/

–No parlis així!./

Un dia, l'home se'n va anar tot sol camí enllà. Quan va ser en un encreuament va veure un home elegantment vestit./

–He sentit a dir que estaries disposat a vendre la teva ànima al diable a canvi de tenir alguna cosa. /

–Doncs sí, senyor , si me'l trobés no dubtaria no un moment a tenir-hi tractes./

–Doncs ja podem començar. Sóc el diable./

I dient això es va alçar el baix dels pantalons i van aparèixer unes peülles de cabra, i després es aixecar el barret i en varen sortir un parell de banyes./

–Com que la teva ànima em pertany– va prosequir el diable–, a partir d'ara, et concediré tot allò que vulguis. Però, d'aquí a un any i un dia tornaré. Si endevines quants anys tinc, tot el que t'he donat serà teu per sempre més; inclosa la teva ànima, però si no ho endevines, me l'enduré amb mi cap a l'infern./

I havent sentit aquestes paraules de boca del diable, sense ni com va ni com costa, el bon home es va trobar de dret a casa seva./

I va veure que el blat que tenia al graner s'havia convertit en or. I el galliner era ple a vessar de gallines i de conills i al prat del davant de casa hi havia munt de ruscs d'abelles ./

El bon home estava tot content./

I la seva dona tot era preguntar-li a què es devia tot aquella abundància./

–He treballat i mira...

Però el temps passava i faltava poc perquè arribés el dia que el diable havia de fer la seva compareixença i 'home cada dia estava més angoixat./

–Què tens?– li preguntava la seva dona - Com més anem més malament et trobo. Què et passa?/

I ell callava. Però al final no va poder més i ho va explicar tot./

Lavors la seva dona li va dir que la deixés fer a ella i no patís per a res. /

I ella que sí que se'n va cap al prat ple d'abelles, els pren la mel i se n'unta tota i acte seguit se'n va cap a la seva habitació, rebenta el matalàs que era de plomes i s'hi rebolca i en acabat se'n va al jardí, tria una perera, l'arrenca de soca-rel i se la posa al cul./

Així estafeta,, la dona se'n va a trobar el diable tot saltant. No gaire lluny d'aquí es van trobar tots dos./

–Vatua el món dolent– va exclamar el diable en veure aquella estranya aparició–. En tots els meus 1.800 anys de vida, no havia vist mai un ocell amb un darrere tan gros i una cua verda./

La dona, que ja tenia el que li calia, va anar a trobar el seu home i el va posar al dia sobre l'edat del diable./

Quan el maligne va comparèixer a casa del camperol per tancar el negoci que tenien a mitges, li va dir:/

–Ja sóc aquí! Estàs en disposició de dir-me quants anys tinc?/

–I tant! –va respondre tranquil.lament l'home– en tens 1.800!/

–Vaja! Ja deu haver estat l'ocell de la cua verda el que m'ha den...

I dient això, el diable no va venir més remei que tornar-se'n a l'infern amb la cua entre cames/

I els dos camperols van poder seguir vivint en pau. I si no són morts és que encara són vius./

Notes sobre el conte: /

Segons ens fa saber Joseph Valet, el seu recopilador, aquest text ja s'havia publicat en recull de contes anteriors

Mitteilungen zur Zigeunerkunde" (encara que no assenyala la data de la seva publicació) tot i que en aquesta versió hi ha algunes variants degudes, òbviament, al narrador que ell va entrevistar./

Sobre l'edat del diable, ens diu, no és per atzar que aparegui aquesta xifra: l'avantpassat del narrador del conte devia explicar-lo cap a l'any 1800 i devia posar aquesta edat al maligne, considerant que la seva aparició es devia haver produït amb l'arribada de Jesús./